

**Η σημασία του αθλητικού τουρισμού και οι προϋποθέσεις
ανάπτυξης του στην περιφέρεια Πελοποννήσου**

Τράκα Μ., Παπαϊωάννου Α., Κριεμάδης Θ.

Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τράκα Μ.

Email: maria_traka@hotmail.com

Παπαϊωάννου Α.

Email: alkistisp@uop.gr

Κριεμάδης Θ.

Email: thanosk@uop.gr

Υπεύθυνη Επικοινωνίας:

Τράκα Μ.

Email: maria_traka@hotmail.com

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη, αποτελεί μια προσπάθεια ανάδειξης της σημασίας και των οφελών που μπορούν να προκύψουν από τον αθλητικό τουρισμό, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην γεωγραφική περιοχή της Πελοποννήσου. Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος, επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος και ο καθορισμός του δείγματος πραγματοποιήθηκε με βάση τη σκόπιμη δειγματοληψία. Δείγμα της έρευνας αποτελούν οι υπεύθυνοι αθλητισμού και τουρισμού των δήμων καθώς και στελέχη των τουριστικών τμημάτων των επιμελητηρίων της περιφέρειας Πελοποννήσου. Συντάχθηκε ένα σύνολο ερωτήσεων έπειτα από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, το οποίο διαχωρίζεται σε τέσσερα μέρη προκειμένου να εξεταστούν τέσσερις βασικοί παράμετροι: η σημασία και η υπάρχουσα κατάσταση, τα οφέλη, οι προϋποθέσεις και η στρατηγική που θα πρέπει να ακολουθηθεί για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο αθλητικός τουρισμός είναι ένα εργαλείο, το οποίο αν χρησιμοποιηθεί σωστά μπορεί να έχει πολλαπλά οφέλη, για την περιφέρεια Πελοποννήσου. Η προσπάθεια για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, θα πρέπει να στηριχθεί τόσο από τον κρατικό μηχανισμό όσο και από την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Λέξεις κλειδιά: ανάπτυξη, ιδιωτικές πρωτοβουλίες, βελτίωση ποιότητας ζωής, τουριστική οικονομία, αθλητικός τουρισμός

Abstract

This study is an attempt to highlight the importance and the benefits that can be derived from sport tourism, in particular focusing on the geographic region of the Peloponnese. For a more complete understanding of the issue, the qualitative method was chosen and the sample determination was based on the deliberate sampling. The research was addressed to the directors of municipal sport and tourism organizations as well as to the directors of tourism departments of the chambers in the region of Peloponnese. A set of questions was written reviewing the bibliography, which is divided in four parts examining four key parameters: importance and current situation, benefits, conditions and the strategy which should be followed for Sport Tourism development. The conclusions are summarized as following: sport tourism is a tool, which, if used correctly, can have multiple benefits, for the region of Peloponnese. The development of sport tourism should be supported by the public mechanism and the private initiative.

Keywords: development, private initiatives, improved quality of life, tourism economy, sport tourism

Εισαγωγή

Ο τουρισμός συνιστά μία από τις κυριότερες πηγές εσόδων για πολλές χώρες παγκοσμίως και αποτελεί έναν από τους βασικότερους πυλώνες ανάπτυξης και ευημερίας των εθνικών οικονομιών τους (Λαλούμης και Ρούπας, 1998).

Για την ελληνική οικονομία, ο τουρισμός αποτελεί κεντρικό πυλώνα ανάπτυξης με σημαντική συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, στην απασχόληση και στις επενδύσεις. Ταυτόχρονα, ο τουρισμός μαζί με την ναυτιλία αποτελούν τους πιο εξωστρεφείς τομείς της ελληνικής οικονομίας, με την εισροή του ταξιδιωτικού συναλλάγματος να επιδρά θετικά στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας, συμβάλλοντας στη μείωση του ελλείμματος των τρεχουσών συναλλαγών. (IOBE, 2012).

Η συμβολή της τουριστικής οικονομίας το 2012 στο ΑΕΠ της Ελλάδας φτάνει το 16,4%, ενώ η συνολική απασχόληση στην τουριστική οικονομία (688.800 θέσεις εργασίας) αντιστοιχεί στο 18,3% των απασχολουμένων.

Συγκρινόμενος σε παγκόσμιο επίπεδο, ο ελληνικός τουρισμός καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), η Ελλάδα το 2012 ήταν 17η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 23η σε επίπεδο εσόδων. Επίσης, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) το 2013, η χώρα μας καταλαμβάνει την 32η θέση μεταξύ 140 χωρών στο Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας, ενώ στο Γενικό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας καταλαμβάνει μόλις την 96η. (ΣΕΤΕ, 2012). Επιπλέον Η Ελλάδα το 2014, με 22 εκ. αφίξεις, κατέλαβε την 15η θέση στην παγκόσμια κατάταξη χωρών με βάση τον αριθμό των τουριστικών αφίξεων (UNWTO, 2015, όπως αναφέρεται στο Χατζηδάκης, 2015). Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι ο ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της εθνικής οικονομίας, ο οποίος είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο. (ΣΕΤΕ, 2012).

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μια επικέντρωση στην ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού, με απώτερο σκοπό αφενός την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων μιας περιοχής και αφετέρου την προσέλκυση νέων τουριστών (Andriotis, 2005). Συνεπακόλουθα ο αθλητικός τουρισμός στα πλαίσια του οποίου εντάσσονται αρκετές δραστηριότητες, αναπτύσσεται ραγδαία μιας και ο αθλητισμός κεντρίζει το ενδιαφέρον παγκοσμίως και διαμορφώνει πολλές επιχειρηματικές ευκαιρίες (Γκιόσος, Παπαδημητρίου και Συναδινός, 2000; Cave (2003).

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία ο αθλητικός τουρισμός ορίζεται ως η τουριστική δραστηριότητα ατόμων και γκρουπ με βασικά κίνητρα την συμμετοχή σε οργανωμένες

αθλητικές δραστηριότητες και προπονητικά προγράμματα, την παρακολούθηση αθλητικών αγώνων και την αθλητική αναψυχή (Γκουτζιούπας, 2014).

Στην ραγδαία ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού συνεπικουρούν και οι παρακάτω λόγοι (Gammon & Robinson, 1997):

- Η δημοτικότητα των εθνικών και διεθνών αθλητικών γεγονότων - πρωταθλημάτων αυξήθηκε κατακόρυφα.
- Κατανοήθηκε διεθνώς η αξία ενασχόλησης με την αθλητική δραστηριότητα, ως μέσο προαγωγής της υγείας.
- Οι κρατικές αρχές κάθε χώρας αρχίζουν και αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα του αθλητισμού, ως μέσου σύσφιξης των σχέσεων των λαών και άσκησης εξωτερικής πολιτικής.
- Υπάρχει μεγάλη και καλά οργανωμένη προσφορά αθλητικών εκδηλώσεων παγκοσμίως.

Στην Ελλάδα, ο αθλητικός τουρισμός πήρε υπόσταση με αφορμή τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 (Γκουτζιούπας, 2006). Πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις, πχ, οι αθλητικές υποδομές και η εστίαση από πλευράς μάρκετινγκ για την ανάπτυξή του. Η επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, έδωσε το έναυσμα, τόσο σε δημόσιους φορείς (Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης) όσο και σε επαγγελματίες του τουρισμού, προκειμένου να προχωρήσουν σε ενέργειες διοργάνωσης αθλητικών εκδηλώσεων με διεθνή χαρακτήρα.

Παρόλο που δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα στατιστικά στοιχεία για την πορεία αυτού του είδους τουρισμού στην Ελλάδα, σύμφωνα με την Ερευνητική Μονάδα Αθλητικού Τουρισμού Ελλάδας, η χώρα μας από το 2004 και μετέπειτα έχει διεισδύσει στην παγκόσμια αγορά του Αθλητικού Τουρισμού. Επιπρόσθετα, στην Ελλάδα η έρευνα για τον αθλητικό τουρισμό είναι σε πρώιμο στάδιο, χωρίς κάποια ποιοτική διερεύνηση για την σημασία και τα οφέλη του Αθλητικού Τουρισμού.

Έτσι, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι:

- να δώσει μια σαφή εικόνα του γιατί οι τουρίστες ταξιδεύουν για αθλητικούς λόγους στην περιφέρεια Πελοποννήσου
- να αναδείξει τη σημασία του αθλητικού τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου

- να διερευνήσει τους λόγους για τους οποίους δεν έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες προς την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου
- να αναδείξει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξή του στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Στην έρευνα γίνονται και αναφορές στους νομούς Ηλείας και Αχαΐας, οι οποίοι δεν ανήκουν στην περιφέρεια Πελοποννήσου, αποτελούν όμως αναπόσπαστο κομμάτι του ενοποιημένου γεωγραφικού διαμερίσματος της Πελοποννήσου.

Σημαντικότητα της Μελέτης

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια σχετικά νέα και συνεχώς αυξανόμενη βιομηχανία στον τομέα του τουρισμού. Πιστεύεται επίσης ότι ο αθλητικός τουρισμός είναι σε θέση να αναδιαρθρώσει τις αγροτικές και αστικές κοινότητες προσφέροντας σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές προοπτικές. Φαινομενικά, ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ατόμων με σημαντικά αποτελέσματα στην οικονομική ευημερία των τοπικών κοινοτήτων (Swart και Bob, 2007).

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους βασικότερους πυλώνες ανάπτυξης για την Ελλάδα. Όμως παρά το γεγονός αυτό, η μορφή του Αθλητικού Τουρισμού δεν έχει αναπτυχθεί στο βαθμό που θα μπορούσε, ιδιαίτερα με την διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Η παρούσα μελέτη, αποτελεί μια από τις λίγες προσπάθειες ανάδειξης της σημασίας και των οφελών που μπορούν να προκύψουν από τον αθλητικό τουρισμό, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Αθλητικός τουρισμός

«Προβλέπεται ότι ο τουρισμός και η ταξιδιωτική βιομηχανία θα έχουν μια αύξηση κατά 5% ετησίως μέχρι το 2020, παράλληλα ο ρυθμός ανάπτυξης για τον αθλητικό τουρισμό προβλέπεται να είναι 10% ετησίως. Ως εκ τούτου, πόλεις και περιοχές σε όλο τον κόσμο έχουν ήδη αρχίσει να ανταγωνίζονται προκειμένου να προσελκύσουν περισσότερους τουρίστες και, κατά συνέπεια, να εκμεταλλευτούν την επακόλουθη δυνητική ανάπτυξη» (Weed, 2006, σελ. 1). Σύμφωνα με τους Standeven και De Knop (1999) η τουριστική βιομηχανία γνωρίζει την μεγαλύτερη ανάπτυξή της στο τομέα που ονομάζεται «αθλητισμός».

Ο Ramallar (2010), σχετικά με τον αθλητισμό τουρισμό αναφέρει: «Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού είναι μια στρατηγική που εφαρμόζεται από τους τουριστικούς προορισμούς. Ο στόχος αυτής της στρατηγικής είναι να επιφέρει διαφοροποίηση καθώς και να τους ενισχύσει τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα προκειμένου να προωθήσει την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη». Ο ίδιος συνεχίζει: «Οι νέες τάσεις στον τουρισμό είναι προς μια ενεργό αντίληψη της δραστηριότητας» (σελ. 266). Αυτή η νέα διάσταση ενίσχυσε το ρόλο του αθλητισμού στον τομέα του τουρισμού (Ramallar, 2010).

Ο Cave (2003) υποστηρίζει ότι η ανάλυση των μεγάλων αθλητικών και των τοπικών αθλητικών δραστηριοτήτων φέρνει οικονομικά οφέλη στην τουριστική βιομηχανία. Ως εκ τούτου, ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς στην τουριστική βιομηχανία είναι αυτός του αθλητικού τουρισμού. Ο αθλητικός τουρισμός έχει σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο, όχι μόνο λόγω της φιλοξενίας των μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων, αλλά και μέσω της συνέχισης αυτών των εκδηλώσεων στη χώρα υποδοχής.

Ενώ η ενίσχυση του τουρισμού μέσω του αθλητισμού έχει ιστορία για πάνω από έναν αιώνα, τα ταξίδια για τη συμμετοχή ή την παρακολούθηση αθλητικών εκδηλώσεων χρονολογούνται από τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ωστόσο, μόνο τις τελευταίες δεκαετίες έχει αναγνωριστεί η σημαντική δυναμική του αθλητικού τουρισμού σε πολλές χώρες προορισμού που επιδιώκουν να δράσουν ανταγωνιστικά σε αυτήν την εξειδικευμένη αγορά (Zuhar, 2004). Σε γενικές γραμμές μπορεί να λεχθεί ότι «ο αθλητικός τουρισμός περιλαμβάνει το ταξίδι μακριά από την κύρια κατοικία ενός ατόμου για να συμμετέχει σε μια αθλητική δραστηριότητα για αναψυχή ή για να ανταγωνιστεί, ταξίδι για να παρατηρήσει αθλητικά γεγονότα πρωτογενούς ή ελίτ επίπεδου, καθώς επίσης και το ταξίδι για να επισκεφθεί ένα αθλητικό αξιοθέατο, όπως ένα Hall of Fame ή ένα Water Park» (Ottevanger, 2007, σελ. 10).

Η Gibson (1998) εντόπισε τρεις εκφάνσεις του αθλητικού τουρισμού:

- α. τον ενεργό αθλητικό τουρισμό,
- β. τον αθλητικό τουρισμό ως εκδήλωση
- γ. τον αθλητικό τουρισμό νοσταλγίας.

Στον ενεργό αθλητικό τουρισμό οι τουρίστες ταξιδεύουν για να συμμετάσχουν σε αθλητικές δραστηριότητες, στον αθλητικό τουρισμό ως εκδήλωση οι τουρίστες ταξιδεύουν για να παρακολουθήσουν μια αθλητική εκδήλωση, και στον αθλητικό

τουρισμό νοσταλγίας οι τουρίστες ταξιδεύουν για να αποτίσουν φόρο τιμής σε ένα αθλητικό χώρο, όπως ένα ιστορικό γήπεδο ή κάποιο hall of fame.

Ο Kurtzman (2005) χώρισε τα είδη του αθλητικού τουρισμού σε 5 κατηγορίες:

1. Τα αθλητικά γεγονότα (π.χ. Ολυμπιακοί Αγώνες, παγκόσμια πρωταθλήματα, διεθνείς συναντήσεις).
2. Τα αθλητικά θεάματα (π.χ. συνέδρια, μουσεία).
3. Τις αθλητικές εκδρομές (π.χ. σαφάρι, εκδρομές περιπέτειας).
4. Τα αθλητικά καταφύγια (π.χ. προπονητικά κάμπινγκ, κατασκηνώσεις).
5. Τις κρουαζιέρες (π.χ. ιστιοπλοΐα, καταδύσεις, ψάρεμα).

Έτσι, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται ως ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία στην οποία τα αθλήματα βρίσκονται στο κέντρο της διαδικασίας. Επίσης, ως αθλητικός τουρισμός ορίζεται η εμπειρία του ταξιδιού ως αποτέλεσμα συμμετοχής σε αθλητική δραστηριότητα ή γεγονός/εκδήλωση (Karlis, 2002), όπου το αθλητικό γεγονός είναι η κύρια αιτία του ταξιδιού (Katerinoroulou, 2002). Ένας από τους πιο διευκρινιστικούς ορισμούς είναι ο εξής: ταξίδι για μη εμπορικούς σκοπούς, με σκοπό τη συμμετοχή σε δραστηριότητες golf μακριά από το τοπικό περιβάλλον του ταξιδιώτη (Rendman, 2003; Παιτσίνης-Κώστα, & Υφαντίδου, 2016).

Οι Weed και Bull (2004) πρότειναν ότι οι κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές του αθλητικού τουρισμού είναι σημαντικές, αλλά συχνά παραμελούνται στην προσπάθεια κατανόησης των οικονομικών επιπτώσεων του τουρισμού. Ως εκ τούτου, πρόσθεσαν στον ορισμό του αθλητικού τουρισμού ότι πρόκειται για ένα «κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό φαινόμενο που προκύπτει από την μοναδική αλληλεπίδραση της δραστηριότητας, του ανθρώπου και του τόπου» (σελ. 17).

Η βιβλιογραφία έχει επισημάνει ότι η πραγματική εμπλοκή των ανθρώπων με τον αθλητικό τουρισμό προϋποθέτει να έχουν την επιθυμία να βιώσουν την αθλητική κουλτούρα, ενώ η απλή συμμετοχή τους σε αθλητικές δραστηριότητες στις διακοπές δεν είναι αρκετή. Επίσης, σύμφωνα με την βιβλιογραφία υπάρχουν τέσσερις βασικοί τομείς για έναν αθλητικό τουρίστα που μπορεί να εμπλακεί και να συμπεριληφθεί ως έχων εμπειρία αθλητικού τουρισμού (Pigeassou, 2004):

- α) με φυσική ή/και αθλητική δραστηριότητα,
- β) με συμμετοχή σε μια εκδήλωση αθλητικού περιεχομένου,
- γ) με την αναζήτηση γνώσης ή/και ανάμνησης του ιστορικού και σύγχρονου αθλητικού πολιτισμού και
- δ) με τη συμμετοχή του σε θέματα αθλητικής διοίκησης.

Επιπλέον ο Ρigeassou (2004) ορίζει περαιτέρω τον αθλητικό τουρισμό ως «ανθρώπινο πείραμα που επικεντρώνεται σε ένα σύνολο υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση των μη επαγγελματικών και προσωρινών ταξιδιών προς συγκεκριμένους προορισμούς για να βιώσει την αθλητική κουλτούρα» (σελ. 287).

Ο αθλητικός τουρισμός στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Η Πελοπόννησος είναι η μεγαλύτερη χερσόνησος της Ελλάδας της οποίας το βορειοανατολικό τμήμα χωρίζεται από τη Στερεά Ελλάδα με τον Ισθμό της Κορίνθου. Η περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελείται από τους νομούς Κορινθίας, Αργολίδος, Αρκαδίας, Μεσσηνίας και Λακωνίας και έχει έδρα την Τρίπολη, πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας. Έχει συνολική έκταση 15.490 χμ και καλύπτει το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας, με χαρακτηριστικό της μορφολογίας της τους μεγάλους ορεινούς όγκους (ΥΠΕΚΑ, 2009).

Η Πελοπόννησος, διαθέτει πολλά σημεία πολυποίκιλου ενδιαφέροντος, συνιστά μία από τις πιο σημαντικές περιοχές της Ελλάδας και προσελκύει πολλούς τουρίστες ετησίως. Εξαιτίας της ποικιλομορφίας της η περιφέρεια Πελοποννήσου, μπορεί να ικανοποιήσει και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη. Οι παραθαλάσσιες κωμοπόλεις της και τα γραφικά χωριά της έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενήσουν τουρίστες για θερινές ή για χειμερινές διακοπές, διαθέτοντας σημαντικά αξιοθέατα, αξιόλογα μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους καθώς και αξιοζήλευτες παραλίες και επιβλητικά βουνά ιδανικά για παιχνίδια και αθλήματα (Υπουργείο ανάπτυξης - ΕΟΤ 2003).

Η σύνθεση του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας Πελοποννήσου προσφέρει σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες που θα συμβάλλουν στο και όφελος της περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΟΤ, 2003). Χαρακτηριστική είναι η δημιουργία μιας περιοχής ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης στο Νομό Μεσσηνίας που αποτελεί ένα καινοτόμο ποιοτικό και προσανατολισμένο σε ειδικές μορφές τουριστικό προορισμό και συνιστά μια νέα τοπική αγορά υψηλού επιπέδου.

Αν και η περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται για τον έντονο ορεινό ανάγλυφο χαρακτήρα της, ωστόσο οι επενδύσεις σε υποδομές χειμερινών αθλημάτων είναι περιορισμένες. Επίσης η περιφέρεια διαθέτει λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής και σταθμούς ανεφοδιασμού για ιδιωτικά σκάφη αναψυχής σε όλους τους νομούς. Όμως η ποιότητα υπηρεσιών και εξυπηρέτησης ποικίλει από νομό σε νομό και συνεπώς η ανάγκη αναβάθμισής τους και η δημιουργία νέων είναι επιτακτική.

Μεταξύ των αναξιοποίητων περιοχών είναι: Κοτρώνας - Κοκκάλα στο δυτικό Λακωνικό Κόλπο, Ελίκα - Αρχάγγελος στον ανατολικό Λακωνικό Κόλπο, Γερολιμένας - Βάθεια στη Νοτιοδυτική Λακωνία, Κιτριές στο Μεσσηνιακό Κόλπο, Άγιος Φωκάς - Καστανιά στη Νοτιοανατολική Λακωνία και Μαραθόπολη - Κυπαρισσία - Καλό Νερό στο Ιόνιο (www.inforeloporonnisos.gr).

Το τουριστικό προϊόν της περιφέρειας εμφανίζει μικρές τάσεις μείωσης με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής -0,3% κατά την περίοδο 1990-1999. Ο τουρισμός συνέβαλε ως πρόσφατα μόλις κατά 3,3% στη διαμόρφωση του συνολικού Ακαθάριστου Προϊόντος της περιφέρειας. (ΕΟΤ, 2003)

Λόγοι ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού στην Πελοπόννησο

Η περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει αξιοσημείωτους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, βάσει των οποίων έχει οικοδομηθεί η τουριστική της ανάπτυξη και είναι οι ακόλουθοι (ΕΟΤ, 2003):

α) Φυσικοί πόροι: Ακτές. Το μήκος των ακτών που προσφέρονται για κολύμβηση, στο σύνολο της περιφέρειας (1.200 χλμ) φθάνει τα 333.7 χλμ. ήτοι το 27.8% του συνολικού μήκους της ακτογραμμής. Το μεγαλύτερο σχεδόν μήκος των παραπάνω ακτών χαρακτηρίζονται ως πολύ καλές και η πλειοψηφία αυτών ως άριστες. Επίσης υπάρχουν 15 θεσμοθετημένες περιοχές ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους., οι οποίες διαθέτουν μεγάλη αισθητική αξία, ενώ διατίθενται για αναψυχή και ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, με ταυτόχρονη όμως, ανάγκη προστασίας τους. Επιπλέον η περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει 14 μνημεία φύσης τα οποία έχουν εξορισμού ιδιαίτερη παλαιοντολογική, γεωμορφολογική και ιστορική αξία. Οι 42 βιότοποι CORINE (και 32 υγρότοποι) που έχουν καταμετρηθεί, είναι περιοχές βαρύνουσας σημασίας για τη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και συνιστούν φυσικούς πόλους έλξης επισκεπτών.

β) Πολιτιστικοί πόροι: Παραδοσιακοί οικισμοί: ένας μεγάλος αριθμός θεσμοθετημένων παραδοσιακών οικισμών αποτελεί τη βάση ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού και η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στη Λακωνική Μάνη.

γ) Αρχαιολογικοί Χώροι: μνημεία με τεράστια ιστορική αξία όπως η αρχαία Επίδαυρος, οι Μυκήνες, η αρχαία Κόρινθος, η αρχαία Μεσσήνη, η αρχαία Τίρυνθα, η Αρχαία Ολυμπία κ.α., συνολικά περίπου 60 αρχαιολογικοί είναι οι χώροι που βρίσκονται στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Φυσικά, δε θα μπορούσαν να παραλειφθούν τα μουσεία, τα βυζαντινά και μετα-βυζαντινά μνημεία, τα ιστορικά

διατηρητέα μνημεία της νεότερης ιστορίας καθώς και τις διάφορες τοπικές εκδηλώσεις όπως το Φεστιβάλ της Επιδαύρου (ΕΟΤ, 2003).

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία υπάρχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της περιφέρειας Πελοποννήσου, αναφορικά με την υφιστάμενη τουριστική ανάπτυξη.

Τα **πλεονεκτήματα** επικεντρώνονται στα παρακάτω (ΕΟΤ, 2003):

- Σημαντική ιστορική, αρχαιολογική και πολιτισμική κληρονομιά.
- Μεγάλη ιστορική και λαογραφική παράδοση.
- Σπουδαία μνημεία της φύσης.
- Ποικιλομορφία χλωρίδας και πανίδας.
- Ήπιες κλιματολογικές συνθήκες.
- Ποικιλία διαφορετικού τύπου τουριστικών προορισμών.
- Μικρή απόσταση από την πρωτεύουσα.
- Δυνητική ικανότητα παραγωγής υψηλής ποιότητας παραδοσιακών προϊόντων από τον πρωτογενή τομέα
- Χαμηλούς δείκτες κορεσμού.
- Μεγάλη ακτογραμμή καθ' όλη την περίμετρο.

Τα **μειονεκτήματα** εστιάζονται στα παρακάτω (ΕΟΤ, 2003):

- Ανεπαρκές επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών.
- Έλλειψη υποστηρικτικών υποδομών αναψυχής (γκολφ, μαρίνες, θεματικά πάρκα).
- Μη ικανοποιητικό επίπεδο τεχνικών υποδομών.
- Ελλιπής συντήρηση κι αξιοποίηση χώρων αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Υπερκάλυψη της φέρουσας ικανότητας ορισμένων τουριστικών περιοχών.
- Συγκοινωνιακή απομόνωση των νοτίων άκρων της περιφέρειας.
- Αναβλητικότητα στην εισαγωγή κι εφαρμογή νέων τεχνολογιών δικτυακής υποδομής και e-commerce από επιχειρήσεις και φορείς.
- Ανεπάρκεια σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Ο αθλητικός τουρισμός συνιστά ένα πυλώνα κεφαλαιώδους σημασίας στην στρατηγική για την αναπτυξιακή πορεία της περιφέρειας. Η στρατηγική επικεντρώνεται στον εκμοντερνισμό και στην βελτίωση των τουριστικών καταλυμάτων, στην δημιουργία τουριστικών κλινών σε περιοχές της περιφέρειας που υπάρχει

έλλειψη τέτοιων υποδομών, στην κατασκευή και αναβάθμιση των υποδομών για την ανάπτυξη θεματικού τουρισμού, στον εκμοντερνισμό και στην βελτίωση της οργάνωσης των τουριστικών επιχειρήσεων, με την εισαγωγή καινοτομιών και στην απαιτούμενη ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της περιφέρειας, για την υποστήριξη ενός νέου υψηλής ποιότητας τουριστικού προϊόντος (Υπουργείο ανάπτυξης - ΕΟΤ 2003).

Όπως απέδειξαν οι Pανloroulos και Kouzelis (1998) σε μια ενδεδειγμένη οικονομική έρευνα και ανάλυσή τους για την περίοδο 1970 – 1991, η βελτίωση της σχετικής θέσης των ξενοδοχειακών κλινών κατά μια ποσοστιαία μονάδα, προκάλεσε αλυσιδωτή αύξηση του ρυθμού μεταβολής του κατά κεφαλή εισοδήματος κατά 0,042 εκατοστιαίες μονάδες, μείωση της ανεργίας κατά 0,0022 εκατοστιαίες μονάδες και αύξηση του πληθυσμού κατά 0,01 εκατοστιαίες μονάδες.

Συνεπώς, συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό τόσο στην οικονομική πρόοδο του πληθυσμού, δηλαδή την αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος και τη μείωση της ανεργίας, όσο και στη συγκράτηση του πληθυσμού στην περιφέρεια, βοηθώντας έτσι στην ανάσχεση του κλίματος αστυφιλίας των δεκαετιών '50 – '70 της χώρας μας. Με αυτό λοιπόν σαν δεδομένο, η αναπτυξιακή κατεύθυνση της περιφέρειας Πελοποννήσου τείνει προς την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων με διεύρυνση και αναβάθμιση του τουριστικού της προϊόντος. (Υπουργείο ανάπτυξης - ΕΟΤ 2003).

Για την εξυπηρέτηση/εφαρμογή της στρατηγικής τουριστικής ανάπτυξης της περιφέρειας θα υλοποιηθούν δράσεις ανάδειξης και αξιοποίησης των πολιτιστικών και φυσικών πόρων της περιφέρειας, οι οποίες με την παράλληλη οδική και θαλάσσια διασύνδεσή τους, αλλά και με ορθολογικά σχεδιασμένα και εφαρμοσμένα προβολή του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας, θα δημιουργήσει ικανή τουριστική κίνηση μεγαλύτερης διάρκειας, όγκου και ποιότητας, στηριζόμενη κυρίως στον εσωτερικό τουρισμό, με αποτέλεσμα την προσέλκυση ιδιωτικών τουριστικών επενδύσεων, για διεύρυνση και αναβάθμιση της ποιότητας των τουριστικών υποδομών της περιφέρειας, τόσο σε τουριστικά καταλύματα, όσο και σε λοιπές τουριστικές υποδομές.

Το μεγαλύτερο μέρος των παρεμβάσεων προβλέπεται να πραγματοποιηθούν στην Νότια Πελοπόννησο (Μεσσηνία & Λακωνία), η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει αναπτύξει την ανάλογη τουριστική δραστηριότητα, παρά την ύπαρξη αξιόλογων φυσικών και πολιτιστικών πόρων, ενώ παράλληλα δράσεις εξυγίανσης και ορθολογικής διαχείρισης των τουριστικών δραστηριοτήτων απαιτούνται και στην υπόλοιπη περιφέρεια όπου

έχει να επιδείξει μία σχετικά αξιόλογη αλλά «γηρασμένη» και φθίνουσα τουριστική δραστηριότητα.

Για την αποτελεσματικότερη παρέμβαση στον τομέα του Τουρισμού, του οποίου η ανάπτυξη όπως έχει αναφερθεί είναι ο κυρίαρχος στρατηγικός στόχος της περιφέρειας, απαιτείται ο εκσυγχρονισμός και η υψηλού επιπέδου οργάνωση και λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων, οι οποίες μέχρι σήμερα λειτουργούν στα πλαίσια της παραδοσιακής /οικογενειακής δομής και οργάνωσης, με αποτέλεσμα την χαμηλή ανταγωνιστικότητα τους και την φθίνουσα οικονομική τους εξέλιξη. (Βαρβαρέσος και Σωτηριάδης, 2002).

Για την αναδιοργάνωση της λειτουργίας τους απαιτείται έντονη παρέμβαση και ενίσχυση της εισαγωγής και εφαρμογής καινοτομικών διαδικασιών λειτουργίας και οργάνωσής τους, έτσι ώστε να επιτύχουν στο άμεσο μέλλον υψηλού επιπέδου τουριστικές υπηρεσίες με αυξημένη απόδοση γι' αυτές. Ως εκ τούτου προβλέπεται να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων κυρίως, τουριστικών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα μέσα από καινοτομικές ενέργειες και όχι αποκλειστικά από έργα υποδομής. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένες δράσεις τέτοιου είδους, όπως:

α) ανάπτυξη συστημάτων ηλεκτρονικού εμπορίου και ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων (EDI),

β) δικτύωση με εσωτερικά και διεθνή επιχειρηματικά και επικοινωνιακά δίκτυα,

γ) διασύνδεση με internet και intranet

δ) ανάπτυξη συστημάτων ποιότητας και περιβαλλοντικών ελέγχων (συμπεριλαμβανομένης της προσαρμογής των ξενοδοχείων σε συστήματα κατάταξης με αστέρια)

ε) συνεργασίες και συμπράξεις,

στ) διασύνδεση, ανάπτυξη δικτύων μεταξύ υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων στην κατεύθυνση παροχής πιο ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος,

ζ) εξειδίκευση σε νέες μορφές τουρισμού και εμπλουτισμός του προϊόντος κ.λπ.

σύμφωνα με τη μελέτη τουρισμού της RIPE (2002) ο τουρισμός συμβάλλει θετικά και με διαρκώς αυξανόμενο ρυθμό στην αύξηση του ΑΕΠ ανά κάτοικο για την περιφέρεια Πελοποννήσου. Η ενίσχυση του οικονομικού τομέα της Πελοποννήσου αναφέρεται στην αναδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού με έμφαση στην τουριστική ανάπτυξη και στη βελτίωση της παραγωγικότητας στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Η ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα προωθείται με σειρά μελετών αξιοποίησης του ορυκτού πλούτου και των υδάτινων πόρων, με εγγειοβελτιωτικά έργα, με την

μετεγκατάσταση των κτηνοτροφικών μονάδων κ.ά. Σε σχέση με τον τομέα της μεταποίησης, απαραίτητο στοιχείο αποτελεί η διεύρυνση και ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής και διοικητικής λειτουργίας και εξαγωγικής δραστηριότητας των Μ.Μ.Ε. Παράλληλα, στόχος είναι η ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων με προγράμματα κατάρτισης για την καταπολέμηση της ανεργίας και για τον προσανατολισμό του εργατικού δυναμικού στους δυναμικούς κλάδους της οικονομίας (Μητούλα, 2005).

Οι επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού

Οικονομικές και Κοινωνικές επιπτώσεις του Αθλητικού Τουρισμού

Ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να δημιουργήσει στην περιφέρεια Πελοποννήσου σημαντικά οφέλη σε τομείς, όπως ο οικονομικός, ο κοινωνικός, ο πολιτιστικός ο περιβαλλοντικός και η επωνυμία πόλεων.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία μια συντηρητική εκτίμηση για τη συνολική αξία του αθλητικού τουρισμού στο Ηνωμένο Βασίλειο εκτιμά ότι η συνολική του αξία είναι πάνω από 2.5 δισεκατομμύρια £ ετησίως» (Weed & Bull, 2004, σελ. 28).

Ο Higgins (2000), υποστηρίζει ότι τουλάχιστον 600 έως 800 εκατομμύρια £ των τουριστικών εσόδων της Σκωτίας προέρχονται από την υπαίθρια αναψυχή ως αποτέλεσμα του αθλητικού τουρισμού. Επιπλέον, ο αθλητικός τουρισμός υπολογίζεται ότι καταλαμβάνει το 10-20% του συνολικού τουριστικού προϊόντος μιας χώρας, ενώ άλλες πηγές αναφέρουν το 5% ως ποσοστό του αθλητικού τουρισμού με την αυστηρή έννοια (Παισιίνης-Κώστα, & Υφαντίδου, 2016).

Επίσης, σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού έχει αποδειχθεί ότι δημιουργεί έσοδα (αφίξεις τουριστών, εισιτήρια, χορηγίες, τηλεοπτικά δικαιώματα), που θα χρησιμοποιηθούν μελλοντικά προς όφελος της περιοχής (Μαλεκκίδου, 2012). Επίσης, ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και των εγκαταστάσεων υλοποιείται συνήθως μέσω επενδύσεων και ταυτόχρονα δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας (Μαρκογιαννάκη, 2017). Επιπλέον έχει παρατηρηθεί ότι η προκληθείσα ζήτηση επιδρά θετικά σε οικονομικούς δείκτες (Α.Ε.Π., η απασχόληση και η ανεργία), ενώ η προετοιμασία προσφέρει τεχνογνωσία και εξειδίκευση στο ανθρώπινο δυναμικό (Γκουρή, 2007).

Επιπροσθέτως, η βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα θέματα, (Gary & Associates, 2001):

- ❖ *«Οι μικρές εκδηλώσεις ενισχύουν την τοπική οικονομία, αν οι επισκέπτες έρχονται από άλλη περιοχή και κυρίως από άλλη χώρα.*
- ❖ *Ο προσεκτικός σχεδιασμός είναι ουσιώδης για να εξασφαλιστεί η επαρκής στέγαση και οι εγκαταστάσεις θα πρέπει να είναι διαθέσιμες όταν απαιτούνται.*
- ❖ *Ο σχεδιασμός είναι απαραίτητος έτσι ώστε οι πιθανοί επισκέπτες να έχουν χρόνο να ρυθμίσουν το πρόγραμμά τους ώστε να μπορέσουν να συμμετάσχουν.*
- ❖ *Να υπάρχει επιφυλακτικότητα με την σημαντική έλξη των μεγάλων εκδηλώσεων διότι μπορεί ένα μεγάλο ποσοστό από τα έσοδα να πηγαίνει εκτός των διοργανωτών και ως εκ τούτου η τοπική κοινωνία να χάνει.*
- ❖ *Εκδηλώσεις που προσελκύουν το ενδιαφέρον οπαδών προσθέτουν σημαντικά στους αριθμούς των επισκεπτών. Οι μεγάλες εκδηλώσεις είναι ιδιαίτερα συμφέρουσες και αρκετά συχνά μπορεί να προγραμματιστούν να διαρκέσουν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα» (σελ. 8).*

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία σε αντιδιαστολή με τα οφέλη, υπάρχουν και αρνητικές επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού, που συνήθως οφείλονται (Paranikos, 1999; essaybook, 2010):

- ❖ στον ανεπιτυχή στρατηγικό σχεδιασμό από τους αρμοδίους,
- ❖ στην κακή εφαρμογή του προγράμματος/σχεδίου,
- ❖ σε αστάθμητους παράγοντες και
- ❖ σε συνδυασμό όλων των προαναφερθέντων.

Οι βασικότερες αρνητικές επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού είναι: (α) μεγάλη οικονομική επιβάρυνση, (β) αύξηση του δημοσίου χρέους, (γ) μονόπλευρη ανάπτυξη, (δ) προσωρινή αύξηση της απασχόλησης, (ε) αύξηση της αξίας γης, (στ) αισχροκέρδεια, (ζ) αύξηση της φορολογίας και (η) αύξηση εισαγωγών-μείωση εξαγωγών και υπερπροσφορά αγαθών-υπηρεσιών (Μαρκογιαννάκη, 2017).

Παρά τις αρνητικές πτυχές του αθλητικού τουρισμού, οι θετικές επιπτώσεις του στην περιφερειακή οικονομία είναι πολύ σημαντικές για να αγνοηθούν. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία «Η αύξηση του τουρισμού και των τουριστικών δραστηριοτήτων σε μια περιοχή που επιτυγχάνονται μέσω της τουριστικής αθλητικής βιομηχανίας οδηγεί αναπόφευκτα σε αύξηση των εσόδων» (essaybook, 2010). Συνεπώς, ο αθλητικός τουρισμός αυξάνει σε μεγάλο βαθμό την οικονομική ικανότητα των περιφερειακών οικονομιών και γι'αυτό θεωρείται ως “μηχανή χρημάτων” από την περιφερειακή

διοίκηση και τις κυβερνήσεις, οι οποίες δείχνουν ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη των αθλητικών δραστηριοτήτων και του αθλητικού τουρισμού εν γένει» (Essayblog, 2010).

Σχετικά με τις κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις, ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να έχει θετικές επιπτώσεις, καθώς αποτελεί το ερέθισμα για την κατασκευή, τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των περιφερειακών υποδομών, που συντελούν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και επηρεάζουν θετικά την καθημερινότητα τους, ενδυναμώνεται το αίσθημα της ασφάλειας, του εθελοντισμού, ενδυναμώνει τις τοπικές παραδόσεις και την ταυτότητας της περιοχής, προβάλλονται οι αρχαιολογικοί χώροι σε διεθνές επίπεδο και αναπτύσσει τις σχέσεις των κατοίκων της με τον υπόλοιπο κόσμο (Παρπαϊρης, 2003; Kasimati, 2003; Γκουρή, 2007; Fourie, 2011; Παιτσίνης-Κώστα, & Υφαντίδου 2016). Οι αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσει ο αθλητικός τουρισμός είναι: διαταραχή της τοπικής οικονομίας, αλλοτρίωση της τοπικής παράδοσης και ταυτότητας, αύξηση της βίας κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των αθλητικών εκδηλώσεων, ρατσισμός, μείωση δαπανών στην υγεία (Γκιόσος, Παπαδημητρίου και Συναδινός, 2000; Παιτσίνης-Κώστα, & Υφαντίδου 2016).

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία οι εκδηλώσεις αθλητικού τουρισμού δημιουργούν μια εικόνα μέσα από την προβολή τους από τα μέσα ενημέρωσης (Nylund, 2009). Συνεπώς η ανάληψη γεγονότων αθλητικού τουρισμού συμβάλλει στη βελτίωση της τουριστικής εικόνας της περιοχής και αυξάνει την αναγνωρισιμότητά της, καθώς παρατηρείται μεγάλη κάλυψη από διεθνή ΜΜΕ, που συμβάλλουν στη διαφήμιση και προβολή της περιοχής (Παρπαϊρης, 2003).

Αναφορικά με τον περιβαλλοντικό παράγοντα η ολική ανάπτυξη της περιοχής είναι μια από τις βασικότερες επιδράσεις, η οποία αφενός θα λειτουργήσει προς όφελος της τοπικής κοινωνίας και αφετέρου θα συμβάλλει στην αναβάθμιση του οικιστικού ιστού και στην ανακούφιση των επιβαρυσμένων περιοχών (βάσει φέρουσας ικανότητας). Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί η βελτίωση διαδικασιών που αφορούν στην επεξεργασία και διαχείριση των απορριμμάτων και αποβλήτων, ενώ αυξάνεται η περιβαλλοντική συνείδηση και ελαττώνεται η ατμοσφαιρική ρύπανση από την κατασκευή και διαμόρφωση χώρων πράσινου (Preuss, 2015). Παρ' όλα αυτά έχει διαπιστωθεί ότι παρουσιάζονται και αρνητικές επιπτώσεις του αθλητικού τουρισμού όπως προβλήματα με την προστασία του περιβάλλοντος – μόλυνση υδάτινων πόρων, η κατανάλωση μη ανανεώσιμων πηγών και η δημιουργία των αερίων του

θερμοκηπίου, καταστροφή χώρων πρασίνου, καθώς και φυσικών οικοσυστημάτων των ζωικών και φυτικών ειδών εξαιτίας αθλητικών εκδηλώσεων. Επιπλέον η αύξηση των απορριμμάτων και η υπερκατανάλωση νερού και μεγάλων ποσοτήτων ενέργειας συμβάλλουν σημαντικά στην αλλαγή του κλίματος και στην περιβαλλοντική επιβάρυνση (Jagemann 2003; Huggins, 2003; Παρπαΐρης, 2003; Otto & Heath, 2009).

Μεθοδολογία

Δείγμα

Ο καθορισμός του δείγματος επιλέχθηκε με βάση τη σκόπιμη δειγματοληψία, διότι σημαντικό παράγοντα αποτελεί η επάρκεια γνώσης του ερευνητικού θέματος καθώς και η μετάδοση εξειδικευμένων ποιοτικών πληροφοριών που θα βοηθήσουν τον ερευνητή να διεξάγει ουσιαστικά συμπεράσματα. Το δείγμα της έρευνας ήταν τα στελέχη αθλητισμού και τουρισμού των Δήμων της περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς και στελέχη των τουριστικών τμημάτων των επιμελητηρίων της περιφέρειας Πελοποννήσου (7 Δημοτικοί Αθλητικοί Οργανισμοί, σύμφωνα με την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου και 7 τουριστικά τμήματα των επιμελητηρίων της περιφέρειας Πελοποννήσου), και περιελάμβανε 14 έμπειρα στελέχη τα οποίοι ήταν τα πιο καταρτισμένα σε θέματα Αθλητικού τουρισμού και μέσω των προσωπικών τους εμπειριών θα μπορούσαν να μας διαφωτίσουν και να μας δώσουν μια πληρέστερη εικόνα για το θέμα της έρευνας που μας απασχολεί. Τελικά, στην έρευνα συμμετείχαν 12 στελέχη τα οποία απάντησαν στα ερωτήματα που τους τέθηκαν και αφορούσαν θέματα Αθλητικού Τουρισμού για την Πελοπόννησο..

Ερευνητικό εργαλείο

Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος, επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος διερεύνησης διότι θεωρήθηκε ως η πλέον κατάλληλη διαδικασία έρευνας για τη συγκέντρωση χρήσιμων πληροφοριών και στοιχείων. Για τη διεξαγωγή της έρευνας ακολουθήθηκε η δομημένη μορφή συνέντευξης, στην οποία υπήρχε προκαθορισμένος αριθμός ερωτήσεων, οι οποίες έπρεπε να απαντηθούν. Για το σκοπό αυτό, συντάχθηκε ένα σύνολο ερωτήσεων (11 ερωτήσεις), έπειτα από ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, το οποίο διαχωρίζεται σε τέσσερα μέρη, προκειμένου να εξεταστούν οι παρακάτω τέσσερις βασικοί παράμετροι:

α) Η σημασία και η υπάρχουσα κατάσταση στην περιφέρεια Πελοποννήσου σε σχέση με τον αθλητικό τουρισμό

β) Τα οφέλη για τον τουρισμό της περιφέρειας Πελοποννήσου από την ενδεχόμενη ανάπτυξη του.

γ) Οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

δ) Η στρατηγική που θα πρέπει να ακολουθηθεί για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με τα στελέχη αθλητισμού και τουρισμού των Δήμων της περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς και στελέχη των τουριστικών τμημάτων των επιμελητηρίων της περιφέρειας Πελοποννήσου, σχετικά με τις προαναφερόμενες βασικές παραμέτρους (σημασία και η υπάρχουσα κατάσταση, οφέλη, προϋποθέσεις και στρατηγική για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου).

Οι ερωτήσεις ήταν οι εξής:

1. Ποια είναι η άποψη σας για τον αθλητικό τουρισμό, γενικά;
2. Ο αθλητικός τουρισμός πιστεύεται ότι αποτελεί μια σημαντική μορφή Τουρισμού για την περιφέρεια Πελοποννήσου; Αιτιολογήστε.
3. Περιγράψτε την εικόνα που έχετε για τις υφιστάμενες δράσεις αθλητικού τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου.
4. Προσδιορίστε μας τα πιθανά οφέλη για την ευρύτερη οικονομία (και πέρα των τουριστικών επιχειρήσεων) της περιφέρειας από μια ενδεχόμενη ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού;
5. Σύμφωνα με την άποψη σας η Πελοπόννησος προσφέρει τις δυνατότητες (γεωλογικές – φυσικές προϋποθέσεις – υποδομή – τεχνογνωσία κλπ) για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού ;
6. Η υφιστάμενη υποδομή σε αθλητικούς χώρους είναι κατά τη γνώμη σας αρκετή για την περαιτέρω ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην περιφέρεια της Πελοποννήσου;
7. Πέραν των υποδομών, ποιες άλλες προϋποθέσεις χρειάζονται γι' αυτή την ανάπτυξη;
8. Θεωρείτε ότι η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού θα πρέπει να είναι ένας από τους σημαντικούς άξονες του τουριστικού πλάνου της περιφέρειας;
9. Ποια θεωρείται ότι είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού;

10. Ποιες θεωρείται ότι μπορεί να είναι οι πιθανές ευκαιρίες και απειλές για την περιφέρεια Πελοποννήσου από την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού;
11. Πως θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν – υποστηριχθούν ιδιωτικές πρωτοβουλίες;

Συλλογή Δεδομένων

Συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν, διαμορφώθηκαν από τον ερευνητή, ο οποίος βασίστηκε στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Το δομημένο ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 11 ερωτήσεις, δίχως να δίνεται η δυνατότητα στους ερωτώμενους να επιλέξουν προσχηματισμένες απαντήσεις. Ο λόγος της έλλειψης των προσχηματισμένων απαντήσεων είναι για το μη περιορισμό των συμμετεχόντων. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν οι υπεύθυνοι αθλητισμού και τουρισμού των Δήμων της περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς και στελέχη των τουριστικών τμημάτων των επιμελητηρίων της περιφέρειας Πελοποννήσου. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σε χρονικό διάστημα τεσσάρων μηνών.

Ανάλυση Δεδομένων

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε, η επεξηγηματική ποιοτική έρευνα. Η παρούσα έρευνα καλείται να αποσαφηνίσει και να περιγράψει, την υπάρχουσα κατάσταση για την περιφέρεια Πελοποννήσου, όσον αφορά τον αθλητικό τουρισμό και την εξάπλωση και ανάπτυξή του. Αυτός είναι ο κύριος και βασικός στόχος της έρευνας, ο οποίος για να επιτευχθεί χρειάζεται να απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

Αν και κατά πόσο ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί μια διαδεδομένη μορφή εναλλακτικού τουρισμού για την περιφέρεια Πελοποννήσου;

Πως μπορεί ο αθλητικός τουρισμός να βελτιώσει την εικόνα του Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου;

Είναι αναγκαία μια επικεντρωμένη προσπάθεια – στρατηγική για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου;

Ποιοι είναι οι παράγοντες που μπορούν να επηρεάζουν την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου;

Αποτελέσματα

Υπάρχουσα κατάσταση και Σημασία

Όσον αφορά την άποψη των συμμετεχόντων στην έρευνα, για το αθλητικό τουρισμό, όλοι απάντησαν ότι ο αθλητικός τουρισμός είναι μια νέα μορφή τουρισμού, ελπιδοφόρα, με δυναμική ανάπτυξη για την περιφέρεια Πελοποννήσου. Συμπληρωματικά, απαντήθηκε ότι: «Είναι ένας πάρα πολύ καλός τρόπος να συνδυαστεί η συμμετοχή σε έναν αγώνα παράλληλα με έναν τόπο.» Τέλος αναφέρθηκε ότι «ο αθλητικός τουρισμός είναι μια νέα μορφή τουρισμού η οποία πιθανόν να μπορεί να βρει εφαρμογή στην περιφέρεια Πελοποννήσου, όμως μέχρι σήμερα δεν έχει αναπτυχθεί».

Σε ότι αφορά το ερώτημα το αν ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική μορφή τουρισμού για την περιφέρεια Πελοποννήσου, οι απαντήσεις ήταν διχασμένες. Σχεδόν το 50% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά αναφέροντας προϋποθέσεις όπως: «ο κεντρικός σχεδιασμός από πλευράς περιφέρειας», «η ενημέρωση για το τι είναι στην ουσία και αναζήτηση τρόπων που μπορεί ν' αναπτυχθεί», «έμφαση στην ιδιωτική πρωτοβουλία, με παροχή κινήτρων για ανάλογες επενδύσεις». Επίσης αναφέρθηκε ότι «Η περιφέρεια Πελοποννήσου επί σειρά ετών βάσιζε το τουριστικό της προϊόν στο δίπτυχο θάλασσα – βουνό, δημιουργώντας επιτυχημένους τουριστικούς προορισμούς τόσο χειμερινούς όσο και καλοκαιρινούς. Μέσω του αθλητικού τουρισμού δίνεται η ευκαιρία διεύρυνσης της τουριστικής περιόδου αλλά και ενίσχυσης περιοχών οι οποίες δεν αξιοποιήθηκαν επαρκώς».

Οι υπόλοιπες απαντήσεις εμπειρείχαν το στοιχείο ότι πρώτα θα πρέπει να γίνει «κατάλληλη και πιο αποτελεσματική προβολή της περιφέρειας Πελοποννήσου ως Τουριστικού προορισμού και μετά να γίνουν πλάνα για την ανάπτυξη νέων – άλλων μορφών τουρισμού». Τέλος δόθηκε και η απάντηση ότι «δεν μπορεί να αποτελέσει βασική μορφή ανάπτυξης διότι η περιφέρεια στερείται υποδομών, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να γίνουν στο άμεσο μέλλον».

Τέλος για τις υφιστάμενες δράσεις Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου, οι ερωτηθέντες δεν είχαν πλήρη εικόνα των δράσεων που πραγματοποιούνται. Οι περισσότερες απαντήσεις δεν ανέφεραν κάποια συγκεκριμένη δράση, αλλά ότι «υπάρχουν οι δυνατότητες που όμως δεν έχουν αξιοποιηθεί». Μια απάντηση που δόθηκε ήταν ότι «Στην περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχει αξιοποίηση υποδομών σε περιορισμένο βαθμό. Συγκεκριμένα αξιοποιούνται οι υποδομές σε

αστικά κέντρα όπως Τρίπολη (π.χ. ποδόσφαιρο), Σπάρτη (π.χ. Σπάρταθλο) αλλά και στην περιοχή του Λεωνιδίου μέσα από την διοργάνωση προ διετίας του Πανελληνίου Πρωταθλήματος TaeKwon Do, τη συμμετοχή σε πανελληνιους αγώνες ποδηλασίας, την δειλή διοργάνωση τουρνουά ποδοσφαίρου (Ακαδημίες) αλλά και πρόσφατα μέσα από την ανάπτυξη του Αναρριχητικού Πάρκου Λεωνιδίου».

Συνολικά αναφέρθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

- Διεθνή Συνάντηση Στίβου "Παπαφλέσσεια"
- Διεθνές Φεστιβάλ Μπριτζ
- Διεθνές Μίτινγκ Ρυθμικής Γυμναστικής
- ο υπερμαραθώνιος Αθήνας - Σπάρτης, γνωστός ως Σπάρταθλον
- Rally Acropolis

Οφέλη

Σε ότι αφορά τα πιθανά οφέλη για την ευρύτερη οικονομία (και πέρα των τουριστικών επιχειρήσεων) της περιφέρειας από μια ενδεχόμενη ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού, οι απαντήσεις όλων των ερωτηθέντων εστίαστηκαν κυρίως στην φήμη και την αναγνωρισιμότητα του τόπου – περιοχής που θα φιλοξενήσει μια αθλητική διοργάνωση. Όπως τόνισε η πλειοψηφία των ερωτηθέντων «ένας τόπος μπορεί να γίνει παγκοσμίως γνωστός εξαιτίας μιας αθλητικής διοργάνωσης που διεξάγεται κάθε χρόνο σε αυτόν τον τόπο κυρίως αν έχει ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά».

Επίσης πέραν του οφέλους της αναγνωρισιμότητας αναφέρθηκε και σαν όφελος, η εν γένει θετική επίπτωση σε οικονομικό και πολιτισμικό επίπεδο, όπως αναφέρθηκε «μεγάλο ποσοστό Ελλήνων αλλά και ξένων επισκεπτών μετακινούνται διαρκώς όλο τον χρόνο προκειμένου να συμμετάσχουν ή να παρακολουθήσουν αθλητικές διοργανώσεις. Είναι αποδεδειγμένο μέσα από μελέτες ότι μεγάλο ποσοστό ξένων επισκεπτών προτιμούν προορισμούς στους οποίους δίνεται η δυνατότητα για αθλητικές δραστηριότητες. Μέσα από την προσέλκυση επισκεπτών τα οφέλη δεν είναι μόνο για τις τουριστικές επιχειρήσεις αλλά για όλο το φάσμα του εμπορικού κόσμου αλλά και για τον αγροτικό τομέα ή τον τομέα των υπηρεσιών. Σημαντικά οφέλη προκύπτουν για τον τοπικό πληθυσμό με την επαφή με αθλητές υψηλού επιπέδου σε διάφορους τομείς».

Προϋποθέσεις

Σε σχέση με τις δυνατότητες (γεωλογικές – φυσικές– υποδομές – τεχνογνωσία κλπ) για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου, οι απαντήσεις που δόθηκαν συγκλίνουν στην άποψη ότι «κατά ένα μεγάλο ποσοστό ναι, υπάρχουν οι δυνατότητες». Οι απαντήσεις συγκλίνουν στην γενική θεώρηση ότι «Ανάλογα την περιοχή θα μπορούσαν να αναπτυχθούν διαφορετικές αθλητικές δραστηριότητες. Δεν υπάρχουν και ούτε μπορεί να υπάρξουν ταυτόχρονα όλες οι προϋποθέσεις για ανάπτυξη του συνόλου των αθλημάτων σε έναν χώρο. Θα μπορούσε να προωθηθεί η ανάπτυξη σε συγκεκριμένους τομείς και εξειδίκευση σε αυτούς προκειμένου να προσφέρονται υπηρεσίες υψηλού επιπέδου. Για παράδειγμα στην περιοχή του Λεωνιδίου υπάρχουν γεωλογικές – φυσικές προϋποθέσεις για ανάπτυξη της αθλητικής αναρρίχησης, πεζοπορίας αλλά και ποδηλασίας».

Σε ότι αφορά την υφιστάμενη υποδομή σε αθλητικούς χώρους, και το κατά πόσο, είναι αρκετή για την περαιτέρω ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού στην περιφέρεια της Πελοποννήσου, αναφέρθηκαν οι ερωτηθέντες στα εθνικά στάδια της Καλαμάτας, της Τρίπολης, της Πάτρας και της Κορίνθου. Τονίστηκε επίσης το γεγονός ότι χρειάζονται εγκαταστάσεις κοντά στη φύση, σε περιβάλλον με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων (80%) εστίαστηκε στο γεγονός ότι σε καμία περιοχή της περιφέρειας δεν έχουν αναπτυχθεί – συντηρηθεί αρκετά οι υποδομές ώστε να δεχτούν μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Τέλος, δύο απαντήσεις ανέφεραν ως κρίσιμο σημείο, το υψηλό επίπεδο των υπηρεσιών που χρειάζεται να προσφερθεί για μεγάλα αθλητικά γεγονότα που συνεπάγεται, σύμφωνα με τις απαντήσεις, ότι χρειάζεται να γίνεται συνεχής συντήρηση των υποδομών και όπου είναι δυνατόν αναβάθμισή τους ανάλογα με τις ανάγκες.

Τέλος, σχετικά με τις προϋποθέσεις που χρειάζονται για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού (πέραν των υποδομών) για την περιφέρεια Πελοποννήσου, οι απαντήσεις που δόθηκαν αφορούσαν τους τομείς:

- α) εκπαίδευση
- β) ειδικευμένο προσωπικό
- γ) αλλαγή νοοτροπίας των επιχειρήσεων
- δ) πολιτική βούληση
- ε) κεντρικός σχεδιασμός
- στ) ενέργειες μάρκετινγκ
- ζ) ανάπτυξη ιδιωτικών επενδύσεων

- η) συντονισμένες προσπάθειες (περιφέρεια και Δήμοι) και
- θ) παροχή κινήτρων από το κράτος

Στρατηγική

Θετικές ήταν όλες οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με το κατά πόσο η ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού θα πρέπει να είναι ένας από τους σημαντικούς άξονες του Τουριστικού Πλάνου της περιφέρειας Πελοποννήσου. Οι απαντήσεις τεκμηριώθηκαν προβάλλοντας τρία επιχειρήματα: α) τα γενικότερα οφέλη για την περιφέρεια, β) για περιοχές με μικρό ή μηδενικό τουριστικό προϊόν αλλά και για την ενίσχυση περιοχών με τουριστικό προϊόν περιορισμένης περιόδου, θα πρέπει να γίνει συνολικός στόχος, η ενίσχυση του Αθλητικού Τουρισμού και γενικότερα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και γ) τα «νέα» επαγγέλματα που μπορούν να προκύψουν από την ανάπτυξη δραστηριοτήτων Αθλητικού Τουρισμού όπως:

- Σύμβουλοι Ανάπτυξης Αθλητικού Τουρισμού
- Προπονητές ομαδικών και ατομικών αθλημάτων, γυμναστές
- Εκπαιδευτές χειμερινών αθλημάτων
- Εκπαιδευτές extreme sports
- Ξεναγοί, διερμηνείς
- Συνοδοί υπαίθριων δραστηριοτήτων
- Οδηγοί βουνού, ορειβασίας, δασικών μονοπατιών και φαραγγιών
- Εκτροφείς και φροντιστές αλόγων, εκπαιδευτές ιππασίας
- Ναυαγοσώστες, εκπαιδευτές καταδύσεων κλπ.

Τα πλεονεκτήματα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού, σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων είναι:

- η μορφολογία της περιοχής,
- η περιορισμένη ανάπτυξη μεγάλων περιοχών σε κλασικού τύπου τουριστικές περιοχές,
- ο μεγάλης έκτασης ανατολικός άξονας που παραμένει σχεδόν ανέγγιχτος από τουριστικές επιδράσεις,
- ο συνδυασμός βουνού και θάλασσας.

Σε ότι αφορά τα μειονεκτήματα, οι απαντήσεις που δόθηκαν είναι:

- η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού
- έλλειψη υποδομών
- έλλειψη παιδείας σε τοπικό επίπεδο, σε θέματα Αθλητικού Τουρισμού

- μη γνώση του πόσο σημαντικός μπορεί να γίνει ο αθλητικός τουρισμός
- προβληματική οργάνωση & διοίκηση σε κεντρικό επίπεδο και χάραξη κοινής πολιτικής
- σχεδόν μηδενική ύπαρξη ιδιωτική πρωτοβουλίας

Σε σχέση με τις πιθανές ευκαιρίες και απειλές για την περιφέρεια Πελοποννήσου από την ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού, οι απαντήσεις των ερωτηθέντων εστιάστηκαν περισσότερο στις πιθανές απειλές. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, πιθανή απειλή θα μπορούσε να είναι η άναρχη και χωρίς σχέδιο ανάπτυξη υποδομών που μπορεί να προκαλέσει να προσφέρονται υπηρεσίες και υποδομές χαμηλού επιπέδου ποιότητας και πολλές φορές επικίνδυνες. Επίσης αναφέρθηκε ως απειλή η μη σωστή διασπορά των δραστηριοτήτων Αθλητικού Τουρισμού διότι «κάθε μορφή αθλητικού τουρισμού δεν μπορεί να υπάρξει σε κάθε περιοχή. Δεν πρόκειται σε ορισμένες περιοχές να αντικαταστήσει τις συμβατικές μορφές τουρισμού αλλά θα πρέπει να συμπληρώσει αυτές. Είναι πάρα πολύ εύκολο να έχουμε το ακριβώς αντίστροφο αποτέλεσμα από το επιδιωκόμενο».

Οι ερωτηθέντες αναφέρθηκαν σε πιθανές ευκαιρίες με την πλειοψηφία να θεωρεί ως πιθανή ευκαιρία «Να επισκεφθεί ο συμμετέχων έναν τόπο για να λάβει μέρος σε έναν αγώνα και να θέλει να τον ξανά-επισκεφθεί».

Τέλος στο ερώτημα του πως θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν – υποστηριχθούν ιδιωτικές πρωτοβουλίες, οι απαντήσεις εστιάστηκαν στη «συνεργασία και καθοδήγηση από άτομα - φορείς με αρκετή εμπειρία». Επίσης όπως αναφέρθηκε «Η ανάπτυξη υποδομών σε μια περιοχή, η εκπαίδευση εξειδικευμένου προσωπικού δίνουν τις δυνατότητες για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί στο νέο αυτό προϊόν αλλά και μέσα από εργαλεία τα οποία επανενεργοποιούνται να εκσυγχρονίσει τις υποδομές του ή / και να εκπαιδεύσει το προσωπικό του».

Συζήτηση - συμπεράσματα

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια άλλη μορφή ταξιδιού αναψυχής στο οποίο ο αθλητισμός έχει ενσωματωθεί στο σχέδιο του ταξιδιού ενός τουρίστα. Απαιτεί ένα άτομο να ταξιδέψει από το σπίτι του στο χώρο της αθλητικής εκδήλωσης προκειμένου να ξεφύγει από την καθημερινή ρουτίνα. Σύνηθες φαινόμενο αποτελεί, οι τουρίστες που ταξιδεύουν προκειμένου να παρακολουθήσουν ένα αθλητικό γεγονός να

συμμετέχουν και σε άλλες τουριστικές εκδηλώσεις. Ο αθλητικός τουρισμός φέρνει κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για τη χώρα, τις πόλεις και τις τοπικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, ενισχύει την πολιτιστική ταυτότητα και τη δυνατότητα κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Hritz and Ross, 2010).

Για τη χώρα μας ο αθλητικός τουρισμός αναψυχής είναι η πιο σημαντική κατηγορία αθλητικού τουρισμού και πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα στην τουριστική πολιτική. Ο τουρισμός αθλητικών διοργανώσεων και ο προπονητικός τουρισμός ακολουθούν. (Γκουτζιούπας, 2014).

Ο αθλητικός τουρισμός παθιάζει και προσελκύει πολύ κόσμο, είναι πολυέξοδος, αλλά προσφέρει και μοναδικές, αξέχαστες εμπειρίες όχι μόνο στους θεατές των εκδηλώσεων αλλά και σε όλους τους συμμετέχοντες. Το άμεσο όφελος για έναν τόπο, που διοργανώνει αγώνες φαίνεται γρήγορα και είναι σε μετρητά, ενώ το έμμεσο όφελος, που είναι και μεγαλύτερο, φαίνεται μετά από αρκετά χρόνια, αφού όλο και περισσότεροι τουρίστες επισκέπτονται την περιοχή. Ο αθλητικός τουρισμός είναι ένα εργαλείο, το οποίο αν χρησιμοποιηθεί σωστά μπορεί να αποφέρει μεγάλα κέρδη, να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, ακόμη και να συνεισφέρει στην πολιτιστική κουλτούρα των ανθρώπων.

Οι οικονομίες των πόλεων, των περιοχών, ακόμη και των χωρών σε όλο τον κόσμο δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα αθλητικά δρώμενα και πολλές φορές επιδιώκουν να γίνουν οι επίσημοι υποστηρικτές τους, καθώς τα έσοδα για μία πόλη, που διοργανώνει μια αθλητική εκδήλωση (ποδοσφαίρου, ράγκμπι, κρίκετ, σκι, κ.α.) είναι τεράστια και απορρέουν από τα χιλιάδες άτομα, που παρακολουθούν τις εκδηλώσεις. Σε πολλές μάλιστα χώρες, μέχρι και το 25% των εσόδων του τουριστικού κλάδου προέρχεται από τον αθλητικό τουρισμό (Καραντζαβέλου, 2004).

Ο αθλητικός τουρισμός που περιλαμβάνει δραστηριότητες περιπέτειας απαιτεί ένα ευρύ φάσμα φυσικών πόρων, ανάλογα με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα που πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση. Έτσι, σε ένα προορισμό που επιδιώκει την ανάπτυξη αθλητικού τουρισμού πρέπει να υπάρχουν κάποιοι ή ένας συνδυασμός φυσικών πόρων.

Όμως, πέρα από τους φυσικούς πόρους, είναι αναγκαία η ύπαρξη κατάλληλων συνθηκών στην ευρύτερη περιοχή πραγματοποίησής τους. Πιο συγκεκριμένα, είναι απαραίτητη η ύπαρξη κάποιων καταλυμάτων που θα αποτελούν σημείο εκκίνησης για τους συμμετέχοντες στις συγκεκριμένες δραστηριότητες, ένα ανεπτυγμένο δίκτυο υπηρεσιών και υποδομών στην ευρύτερη περιφέρεια, ένα οργανωμένο δίκτυο

πληροφόρησης (τουριστικά περίπτερα, χάρτες, σηματοδότηση), καθώς και συμπληρωματικές υποδομές για παράλληλη υποστήριξη υπηρεσιών και άλλων ειδικών μορφών τουρισμού. Ακόμα, απαιτείται η ενεργοποίηση της κρατικής παρέμβασης για τη δημιουργία των κατάλληλων, κατά περίπτωση, υποδομών που αποτελούν τη βάση της ανάπτυξης αυτών των δραστηριοτήτων, καθώς και η λήψη μέτρων πολιτικής για την ασφάλεια ή την μείωση του υψηλού ρίσκου που πολλές δραστηριότητες εμπεριέχουν (Λαγός, 2007).

Το προτεινόμενο Μοντέλο Ελληνικού Αθλητικού Τουριστικού Προϊόντος οφείλει να αναδεικνύει τα προτερήματα της χώρας μας αλλά να διαφοροποιείται από το μοντέλο των ανταγωνιστικών χωρών.

Αναγκαία κρίνεται η ύπαρξη Αθλητικών Ξενοδοχείων στα οποία παρέχονται αθλητικές υπηρεσίες στις ανάλογες αθλητικές εγκαταστάσεις και γήπεδα ακολουθώντας πολιτικές κοινωνικού χαρακτήρα που θα συμβαδίζουν με τις ανάγκες της εποχής και της τοπικής κοινωνίας. 'Επιτυχημένες πρακτικές sports' related resort hotels είναι μεταξύ άλλων το πιο ανερχόμενο αθλητικό ξενοδοχείο στην Ελλάδα, το σύμπλεγμα ξενοδοχείων 5 αστέρων, Costa Navarino. Αποτελείται από δύο γήπεδα γκολφ, εννέα γήπεδα τένις, κέντρο θαλάσσιων σπορ και κατάστημα, κέντρο καταδύσεων, sailing tours, κατάστημα ενοικίασης ποδηλάτων και ποδηλατικές εκδρομές, πεζοπορικές εκδρομές στο φυσικό περιβάλλον, πισίνες, κέντρο SPA, γήπεδο ποδοσφαίρου, γιόγκα, γυμναστήριο κ.ά.

Μια ακόμη ευκαιρία είναι η αξιοποίηση των κατασκηνώσεων μετατρέποντάς τις σε αθλητικές κατασκηνώσεις. Με αυτό τον τρόπο, μπορούν να παρέχουν αθλητικές υπηρεσίες μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα, αν όχι όλο το χρόνο, αποτελώντας μια ιδιαίτερα ελκυστική και φθηνή πρόταση διακοπών (Γκουτζιούπας, 2014).

Οι βασικές Αθλητικές Δραστηριότητες Αναψυχής για τον κάθε Νομό της Πελοποννήσου συνοψίζονται ως εξής (Γκουτζιούπας, 2014):

Νομός Αρκαδίας: Walking-Hiking-Trekking-Running, Cycling-Mountain Bike, Rafting.

Νομός Αργολίδας: Scuba Diving-Smorkelling, Windsurfing-Kitesurfing, Walking-Hiking-Trekking-Running, Cycling-Mountain Bike, Beach sports.

Νομός Αχαΐας: Windsurfing-Kitesurfing, Walking-Hiking-Trekking-Running, Cycling-Mountain Bike, Beach sports.

Νομός Ηλείας: Windsurfing-Kitesurfing, Walking-Hiking-Trekking-Running, Cycling-Mountain Bike, Beach sports.

Νομός Κορινθίας: Scuba Diving-Smorkelling, Windsurfing-Kitesurfing, Walking-Hiking-Trekking-Running, Cycling-Mountain Bike, Beach sports.

Νομός Λακωνίας: Scuba Diving-Smorkelling, Windsurfing-Kitesurfing, Walking-Hiking-Trekking-Running, Cycling-Mountain Bike, Beach sports.

Νομός Μεσσηνίας: Scuba Diving-Smorkelling, Windsurfing-Kitesurfing, Walking-Hiking-Trekking-Running, Cycling-Mountain Bike, Beach sports

Σύμφωνα με την έρευνα οι απόψεις των στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιμελητηρίων εστίασαν ως βασικούς τομείς-κλειδιά για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου:

- Την Παιδεία
- Το Μάρκετινγκ
- Τις Υποδομές
- Την οργάνωση & διοίκηση σε κεντρικό επίπεδο και χάραξη κοινής πολιτικής
- Την εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα

Το παράδοξο είναι ότι ενώ οι τοπικοί άρχοντες έχουν ως προτεραιότητα το σχεδιασμό και την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, θεωρούν ότι υστερούν σε θέματα σχεδιασμού και στρατηγικής. Επίσης τονίζουν την αναγκαιότητα, ότι η προσπάθεια για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, θα πρέπει να στηριχτεί τόσο από τον κρατικό μηχανισμό όσο και από την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Η έρευνα έδειξε, ότι τα οφέλη από την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου μπορεί να είναι πολλαπλά, όπως το να προκύψουν νέα επαγγέλματα καθώς και το γενικότερο οικονομικό όφελος από τις δραστηριότητες του Αθλητικού τουρισμού για την περιφέρεια, γιατί θα ενισχυθεί η τοπική οικονομία, και θα αναβαθμιστούν οι υπάρχουσες υποδομές προσελκύνοντας νέους τουρίστες. Τέλος το όφελος αυτό χαρακτηρίστηκε ως προτεραιότητα για την ανάπτυξη της περιφέρειας. Δεδομένου ότι ο αθλητικός τουρισμός συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και στην βιωσιμότητα των περιοχών, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί οφέλη σε κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, τα στελέχη αθλητισμού και τουρισμού των Δήμων της περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς και των τουριστικών τμημάτων των επιμελητηρίων της περιφέρειας Πελοποννήσου μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού σε μεγαλύτερο βαθμό. Αυτό θα μπορούσε να γίνει με την υιοθέτηση ενός πλαισίου για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού σε μια

περιοχή όπως η περιφέρεια Πελοποννήσου, το οποίο περιλαμβάνει τις ακόλουθες πρακτικές (Kurtzman, & Zauhar 2003):

- ✓ **Διάδοση της πληροφόρησης** (ανάπτυξη ενός ιστοχώρου για τη συγκέντρωση μιας σειράς πληροφοριών σχετικά με τα διεθνή, εθνικά, περιφερειακά και τοπικά αθλητικά γεγονότα. Χρηματοδότηση, προγραμματισμός, διαχείριση, έρευνα και οικονομική αξιολόγηση σε σύνδεση με άλλους σχετικούς ιστοχώρους).
- ✓ **Εγκαθίδρυση δικτύων μεταξύ των αθλητικών και τουριστικών οργανισμών και πρακτορείων** (ανάπτυξη μιας κοινής βάσης δεδομένων των βασικών μετόχων σε εθνικό επίπεδο, και ανάπτυξη ενός παρόμοιου πρότυπου προς χρήση από τις περιφέρειες προκειμένου να έρθουν σε επαφή οι αντίστοιχοι οργανισμοί και τα πρακτορεία).
- ✓ **Φιλοξενία ομάδων εργασίας** (προώθηση και καθιέρωση εργαστηρίων/workshops αθλητικού τουρισμού).
- ✓ **Αξιολόγηση Ερευνητικών αναγκών** (συνεργασία με ερευνητές για την καθιέρωση, διατήρηση και διάδοση ενός αρχείου των ερευνών που διεξήχθησαν σχετικών με τον αθλητικό τουρισμό και προσδιορισμός των μελλοντικών ερευνητικών αναγκών).
- ✓ **Αξιολόγηση των αναγκών εκπαίδευσης και κατάρτισης** (συνεργασία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς κατάρτισης και την αθλητική και τουριστική βιομηχανία ώστε να προσδιοριστούν οι στοχευμένες ανάγκες εκπαίδευσης και κατάρτισης).
- ✓ **Παροχή συμβουλευτικής για την ανάπτυξη υποδομών** (παροχή συμβουλών στην κυβέρνηση αναφορικά με τις απαιτήσεις για τις εγκαταστάσεις/υποδομές και τους οικονομικούς ελέγχους και διάδοση των αποτελεσμάτων των λογιστικών ελέγχων).
- ✓ **Διάδοση βέλτιστων πρακτικών** (διάδοση πληροφόρησης για βέλτιστες πρακτικές, βοήθεια στην ανάπτυξη προτύπων, ιδιαίτερα όσον αφορά στην οικονομική αξιολόγηση των αθλητικών γεγονότων).
- ✓ **Καθιέρωση των κατάλληλων βραβείων της βιομηχανίας** (διερεύνηση της δυνατότητας καθιέρωσης στη βιομηχανία «βραβείου για την τελειότητα» για τον αθλητικό τουρισμό από κοινού με ένα δημόσιο φορέα όπως πχ ο ΕΟΤ ή Γ.Γ.Α.).

- ✓ **Κατανομή των πόρων και των πληροφοριών** (τα δίκτυα μπορούν να διαδραματίσουν διάφορους ρόλους για να βοηθήσουν στο συντονισμό των δραστηριοτήτων, να συνδράμουν στη διανομή των πόρων και να ενθαρρύνουν τη διανομή πληροφοριών. Η διανομή αυτών των πόρων μπορεί να βοηθήσει στον προγραμματισμό και τη λειτουργία επιτυχημένων αθλητικών γεγονότων.

Ο τομέας του αθλητικού τουρισμού είναι ένα πεδίο ανεξερεύνητο, η σημασία του όμως καθιστά την ανάγκη για την ανάπτυξή του επιτακτική. Ορισμένες προτάσεις για μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να είναι: α) η διενέργεια ποσοτικής έρευνας στην περιφέρεια Πελοποννήσου σε δείγμα καταναλωτών, τοπικής κοινωνίας, τοπικών επιχειρήσεων τουρισμού κ.ά. για την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων φυσικών πόρων και ανθρωπίνου δυναμικού β) η συνεργασία Πανεπιστημίου με την τοπική αυτοδιοίκηση με σκοπό τον στρατηγικό σχεδιασμό της ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Βιβλιογραφία

Andriotis, K. (2005). Community groups' perceptions of and preferences for tourism development: Evidence from Crete. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 29(1), 67-90.

Cave, P.I. (2003). Sport and Tourism- a study of public sector agency involvement with specific reference to major sporting and tourism related events, workshop. Paper in 53rd AIEST Congress; Sport and tourism, Athens, 7-11 September 2003.

Essayblog, (2010). Retrieved from: <http://www.essayblog.net/country/sport-tourism.htm>

Essaybook, (2010). Retrieved from <http://essaybook.info/story/sport-tourism>

EOT, (2003). Retrieved from http://www.gnto.gov.gr/sites/default/files/files_basic_pages/perilipsi_peloponnisos.pdf

Fourie, J., & Santana-Gallego, M. (2011). The impact of mega-sport events on tourist arrivals. *Tourism management*, 32(6), 1364-1370.

Gammon, S., & Robinson, T. (1997). Sport and Tourism: A Conceptual Framework. *Journal of Sport Tourism* 8 (1), 2003, 21-26.

Gary, P., & Associates. (2001). Economic impact of sport and recreation 2001. Recreation Planning Framework for west North West Tasmania information module.

Gibson, Heather J. (1998). Active Sport Tourism: Who Participates? *Leisure Studies* 17, 155-170.

Higgins, E.T., 2000. Making a good decision: value from fit. *Am. Psychol.* 55, 1217 – 1230.

Hritz, N., & Ross, C. (2010). The Perceived impacts of sport tourism: An urban host community perspective. *J. Sport Manage*, (24), 119-138.

Huggins, R. (2003). Creating a UK Competitiveness index. Regional and local benchmarking. 37(1), 89.

Jagemann, H. (2003). Sports and Environment: Ways Towards Achieving the Sustainable Development of Sports. Conference by the 4th Pierre de Coubertin School Forum Arenzano (MUVITA).

Karlis, G. (2002). Higher education and research: current state of condition. Paper Presented at the 4th Annual Conference of the Athens Institute for Education and Research. Athens, Greece.

Kasimati, E. (2003). Economic aspects and the Summer Olympics: a review of related research. *International journal of tourism research*, 5(6), 433-444.

Katerinopoulou, A. (2002). Sport tourism in Greece. *Economics and Athletics*, 2 (2), 26-33.

Kurtzman, J., & Zauhar, J. (2003). A wave in time – The sports tourism phenomena. *Journal of Sport Tourism*, 8(1), 35-47.

Kurtzman J. (2005). Sport tourism categories. *Journal of Sport and Tourism*, 10 (1), 15-20.

Nylund, M. (2009). Mega-sporting events and the media in attention economies. *Nordicom Review*, 30(2), 125-140.

Ottevanger, H. J. (2007). Sport tourism: factors of influence on sport event visit motivation. Master of Arts in European Tourism management Bournemouth University (UK).

Otto, I. & Heath, T. E. (2009). The potential contribution of the 2010 Soccer World Cup To climate changes: An exploratory study among tourism industry stakeholders in the Tshwane Metropole of South Africa. *Routledge: Journal of sport & tourism*, (2-3).

Papanikos, G. T. (1999). Tourism impact of the 2004 Olympic Games. *Tourism Research Institute: Athens*.

Pavlopoulos, P., & Kouzelis, A. (1998). Regional development of Greece and tourism. *Research Institute for Tourism, Athens*,(in Greek).

Pigeassou, C. (2004). Contribution to the definition of sport tourism. *Journal of Sport Tourism*, 9(3), 287-289.

Preuss, H. (2015). A framework for identifying the legacies of a mega sport event. *Leisure studies*, 34(6), 643-664.

Ramallah, G., Eduardo, M., Rodríguez, M., Turégano, R. J., & Ángel, S.M. (2010). Sport and tourism: a potentially conflictual relationship, the case of Marinasin Tenerife: *PASOS*, (8,2).

Readman, M. (2003). Golf tourism. In: S. Hudson (Ed.), *Sport and adventure tourism* (165-201). Oxford: The Haworth hospitality press.

Standeven, J., & Deknop, P. (1999). *Sport tourism*. Champaign: Human Kinetics.

Swart, K., & Bob, U. (2007). The eluding link: Toward developing a national sport tourism strategy in South Africa beyond 2010. *Politikon*, 34(3), 373-391.

UNWTO, World Tourism Barometer, 13, August 2015, σ. 3.

Weed, M. (2006). Sport Tourism Research 2000-2004: Systematic Review of Knowledge and Mega Evaluation of Methods. *Journal of Sport & Tourism*, 11(1).

Weed, M. & Bull, C. (2004). *Participants, Policy and providers*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Weed, M., & Bull, C. (2004). *Sports tourism: Participants, Policy and providers*. 2nd ed. 2009, Oxford, Burlington: Elsevier Butterworth-Heinemann.

World Tourism Organization (2012). *UNWTO Annual Report 2012*. Madrid: World Tourism Organization (UNWTO).

World Economic Forum (2013). *The Global Competitiveness Report 2013–2014*. Geneva: World Economic Forum

Zauhar, J. (2004). Historical perspectives of sports tourism. *Journal of Sport Tourism* 9(1).

Ελληνική Βιβλιογραφία

Βαρβαρέσος, Σ., Σωτηριάδης Μ. (2002). Τουριστική Επιστημονική Επιθεώρηση, τεύχος Ν. 2. Κρήτη.

Γκικόσος Ι., Παπαδημητρίου Δ. , Συναδινός Π. (2000). Μεγάλες Διοργανώσεις: Η Περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων [Major Events: The Case of the Olympic Games], ΕΑΠ, Πάτρα. (in Greek).

Γκουτζιούπας, Ι.Μ. Γεώργιος, (Ιούλιος 2012, ανανεωμένη έκδοση Αύγουστος 2014). *Active Tourism Greece*.

Γκουτζιούπας, Γ. (2006). Αθλητικός τουρισμός, δεδομένα και ζητούμενα στην ελληνική πραγματικότητα 2003-2006.

http://traveldailynews.gr/pdf/SportTourismBook_by_Goutzioupas_George.pdf

ΕΟΤ, (2003). Μελέτη τουριστικής ανάπτυξης περιφέρειας Πελοποννήσου. Αθήνα.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (2012). Η επίδραση του τουρισμού στην ελληνική οικονομία. Αθήνα: IOBE.

Καραντζαβέλου, Βίκυ, (2004). Κερδοφόρα επιχείρηση πολλών δις. ο Αθλητικός Τουρισμός. Retrieved from <http://traveldailynews.gr/news/article/18473>

Λαγός, Δημήτριος, (2007). Αθλητικός Τουρισμός στην Αρκαδία. Retrieved from http://arcadians.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=623%3AΗ--q&catid=1%3Aρ&Itemid=1

Μαλεκκίδου, Ε. Γ. (2009). Παγκόσμια γεγονότα-χωρική και οικονομική ανάπτυξη: Λονδίνο και ολυμπιακοί αγώνες 2012 (Bachelor's thesis).

Μαρκογιαννάκη, Κ. (2017). Ένα στρατηγικό πλαίσιο Τουριστικού Μάρκετινγκ για μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις: η περίπτωση Κλασσικού (Αυθεντικού) Μαραθωνίου της Αθήνας.

Μητούλα, (2005). περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα - Γ'ΚΠΣ και Περιβάλλον", Πρακτικά Συνεδρίου "HELECO 2005. Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, 3-6 Φεβρουαρίου 2005.

Παισιίνης-Κώστα, Γ. & Υφαντίδου, Γ. (2016). Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. e-book Κάλλιπος, ISBN: 978-960-603-391-9, ID Ευδόξου: 320325, URI: <http://hdl.handle.net/11419/4256>.

Παρπαϊΐρης Α., (2003). Χωροταξικός σχεδιασμός. Θεσσαλίας, Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις

Ρούπας, Β., & Λαλούμης, Δ. (1998). Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.

Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (2012). Greek Tourism: Facts & Figures. Αθήνα: ΣΕΤΕ

Υπουργείο περιβάλλοντος ενέργειας και κλιματικής αλλαγής (2009). 3ο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης επιχειρησιακό πρόγραμμα «περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη» υπηρεσία διαχείρισης GR25 περιφέρεια Πελοποννήσου. Αθήνα.

Υπουργείο ανάπτυξης – ΕΟΤ. (2003). Μελέτη τουριστικής ανάπτυξης της περιφέρειας Πελοποννήσου. Αθήνα.

Χατζηδάκης Α. (2015). ΕΟΤ: Τάσεις της τουριστικής κίνησης 2008-2015. Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.

<http://infopeloponnisos.gr/%CE%BF%CE%B9-top-10-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9->

%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE
%BF%CE%AF-%CF%83%CF%84/